

валість обробки і висока енергоємність. Ці методи використовуються вкрай рідко.

Електрострумові методи обробки – це дія на насіння постійним або змінним електричним струмом. Результати досліджень показали, що при обробці спостерігався бактерицидний ефект (пригнічення мікроорганізмів), а також підвищення інтенсивності дихання, обміну речовин у насінні, яке проростає. Цей метод не набув широкого застосування, бо дуже складно визначити оптимальну величину струму [3].

При передпосівній обробці насіння в сильних електричних полях головними факторами впливу на насіння є напруженість електричного поля та величина заряду, яку отримує насіння. Результати досліджень показали, що при обробці цим методом підвищуються посівні якості насіння (енергія проростання, схожість), зростає врожайність. Однією з головних причин, яка гальмує впровадження цих методів, є велика розбіжність експериментального матеріалу та недостатньо чітка відтворюваність отриманих результатів [3].

Найменш затратними є фотоенергетичні методи – це використання лазерного випромінювання, сонячного світла, штучного інфрачервоного випромінювання та ультрафіолетового випромінювання.

Лазерне опромінення одне з достатньо ефективних фотоенергетичних методів обробки. Лазерну стимуляцію використовують у біологічній і медичній практиці, але сутність і механізми впливу цього методу повністю не розкриті [5, 6].

Інфрачервоне випромінювання можна віднести як до фотоенергетичних, так і до термічних методів оскільки промені цього діапазону мають високу проникну здатність і спричиняють нагрівання насіння. Позитивним ефектом від такої обробки є підвищення схожості й енергії росту на початкових етапах розвитку рослин в межах 11 %.

Ультрафіолетове опромінення насіння і рослин набуло широкого впровадження в умовах закритого ґрунту. Метод використовується для знезараження насінневого матеріалу, повітря, ґрунту, боротьби з хворобами рослин, продовження світлового дня [7]. За рахунок використання ультрафіолету, підвищення врожайності може досягати 10 – 15 %.

Проведений аналіз підтвердив необхідність досліджень по вивченню одночасного впливу інфрачервоного та ультрафіолетового випромінювань при передпосівній обробці насіння тепличних рослин.

Висновки. Розробка нового способу передпосівної обробки насіння тепличних культур комбінованим оптичним опромінюванням ультрафіолетового і інфрачервоного ділянок спектру є перспективним, завдяки безпосередній дії на посівний матеріал, є новим енергозберігаючим і ефективним засобом передпосівної обробки, безпечним для обслуговуючого персоналу і є перспективним для подальших системних досліджень і впровадження у виробництво.

Список використаних джерел

1. Takagi Y. Reduced and Elevated Palmitic Acid Mutants in Soybean Developed by X-Ray Irradiation / Y. Takagi, S.M. Rahman, H. Joo, T. Kawakita // Biosci. Biotechnol. Biochem. 1995. – V. 59. – P. 1778–1779.

2. Акопян В. Б. Всхожесть и урожайность томатов в зависимости от обработки семян ультразвуком и парааминобензойной кислотой / В. Б. Акопян, Г. Н. Шангин-Березовский, О. С. Рыхлецкая, О. В. Абрамов // Доклады ВАСХНИЛ. – 1987. – № 8. – С. 15.

3. Берека О. М. Обработка насіння сільськогосподарських культур в сильному електричному полі. / О. М. Берека. – К.: ЦП "КОМПРИНТ", 2011. – 335 с.

4. Будаговский А. В. Управление функциональной активностью растений когерентным светом : автореф. дис. на соискание науч. степени док. техн. наук: спец. 05.20.02 "Электротехнологии и электрооборудование в сельском хозяйстве" / А. В. Будаговский. – Москва, 2008. – 36 с.

5. Вельский А. И. Магнитно-лазерная технология в растениеводстве / А. И. Вельский, А. Н. Плавинская // Зерновое хозяйство. – 2003. – №1. – С. 10.

6. Вельский А. И. Применение лазерного излучения в растениеводстве / А. И. Вельский // Сборник трудов : Сумской государственной аграрной университет. – Сумы: 1996. – С. 67–68.

7. Владыкин И. Р. Повышение эффективности предпосевной обработки семян овощных культур ультрафиолетовым излучением: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. техн. наук /И. Р. Владыкин. – М.: РГАЗУ, 1999. – 158 с.

8. Володин В. И. Стимуляция прорастания семян с помощью ультразвука и гибберелина : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. биол. наук : спец. 06.01.09. / В. И. Володин. – Ленинград, 1963. – 20 с.

9. Горювая Т. К. Семеноводство и семеноведение овощной и бахчевой культуры. / [под ред. д-ра с.-х. наук, академика УААН Т. К. Горювой]. // К.: Аграрна наука, 2003 – 328 с.

10. Бриль Г. Е. Молекулярные аспекты биологического действия низкоинтенсивного лазерного излучения / Г. Е. Бриль // Актуальные проблемы патологии: Саратов, 2001. – С. 124–136.

Аннотация

ПЕРСПЕКТИВЫ ПРИМЕНЕНИЯ ОПТИЧЕСКИХ МЕТОДОВ ПРЕДПОСЕВНОЙ ОБРАБОТКИ СЕМЯН

Романенко А. И., Червинский Л. С.

Систематизированы методы предпосевной обработки семян с целью определения перспективных методов повышения всхожести и урожайности сельскохозяйственных культур. Обоснована целесообразность оптической предпосевной обработки семян.

Abstract

PROSPECTS OF APPLICATION OF OPTICAL METHODS OF PRESEWING TREATMENT OF SEEDS

A. Romanenko, L. Chervinsky

Systematic methods of pre-sowing treatment of seeds with the purpose of identifying promising methods for increasing the germination and yield of crops. The expediency of the optical pre-sowing treatment of seeds.